

31. rocznica pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych

W czwartek (4.06) przypada 31. rocznica wyborów do Sejmu kontraktowego i Senatu. Wybory były częściowo wolne, ponieważ podział mandatów poselskich był ustalony ogólnie podczas rozmów przy Okrągłym Stole między opozycją solidarnościową, a władzami komunistycznymi. Po raz pierwszy od zakończenia II wojny światowej kandydatów na listy wyborcze mogły zgłaszać nie tylko partie polityczne, lecz również obywatele.

Zasady przeprowadzenia czerwcowych wyborów ustalono 5 kwietnia 1989 r., na zasadzie umowy przy Okrągłym Stole, dlatego są one nazywane kontraktowymi. W wyborach do Sejmu ustalono podział miejsc, z których 65 proc. miało przypaść kandydatom z rządzącej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR), oraz partiom koncesjonowanym przez komunistów: SD, ZSL, „PAX”, UchS i PZKS. Pozostałe 35 proc. mandatów było przeznaczonych dla kandydatów bezpartyjnych, w tym dla przedstawicieli Komitetu Obywatelskiego (KO) „Solidarność”. Ponadto podczas uzgodnień ustalono, że nowo wybrany Sejm kontraktowy wybierze Prezydenta, a wybory do Senatu będą całkowicie wolne i demokratyczne.

Wybory odbyły się w dwóch turach 4 i 18 czerwca. Frekwencja wyniosła 62 proc. Wbrew oczekiwaniom komunistów Komitet Obywatelski „Solidarność” zdobył 160 mandatów na 161 przeznaczonych dla kandydatów bezpartyjnych. Natomiast w Senacie opozycja solidarnościowa zajęła 99 miejsc na 100.

W rezultacie po kilku miesiącach doszło do utworzenia koalicyjnego rządu, który tworzyli przedstawiciele „Solidarności” wraz z PZPR. Na czele rządu stanął działacz opozycji demokratycznej, Tadeusz Mazowiecki, będąc pierwszym niekomunistycznym premierem Polski po II wojnie światowej.

Wybory kontraktowe z czerwca 1989 r. oznaczały druzgocącą klęskę obozu rządzącego i otworzyły drogę do wprowadzenia przemian ustrojowych.

Cezary Rutkowski

